

Enostavna ocena tveganja

Izkušnje so pokazale, da **je dobro narejena ocena tveganja bistvenega pomena za zdravo delovno okolje**. Vendar je izvajanje ocenjevanja tveganja lahko precej zahtevno, zlasti za mikro in mala podjetja, ki pogosto nimajo dovolj virov ali zadostnega znanja o varnosti in zdravju pri delu, da bi to oceno uspešno izvedla.

Za olajšanje postopka je EU-OSHA pripravila obsežno, **a enostavno in brezplačno** spletno aplikacijo, to je **orodje OiRA – spletno interaktivno orodje za ocenjevanje tveganja**. To pomaga mikro in malim podjetjem pri postopnem izvajanju temeljitega postopka ocenjevanja tveganja – od identifikacije nevarnosti in ocenjevanja tveganj na delovnem mestu prek odločanja o preventivnih ukrepih in njihovega izvajanja do stalnega spremljanja in poročanja.

Spletno interaktivno orodje OiRA za ocenjevanje tveganja:

enostavnejša izvedba ocenjevanja tveganja za evropska mikro in mala podjetja

© EU-OSHA/Paolo Zitti

Evropska agencija za varnost
in zdravje pri delu
Gran Vía 33, 48009 Bilbao, ŠPANIJSKO
Tel. +34 94 479 4360
Fax +34 94 479 4383

<http://oiraproject.eu>

Urad za publikacije

OIRA

Varnost in zdravje pri delu - skrb vsakogar. Dobro za vas. Dobro za posel.

Zakaj orodje OiRA?

Strategija Evropske skupnosti za varnost in zdravje pri delu 2007–2012 narekuje razvoj enostavnega orodja za lažjo izvedbo ocenjevanja tveganja. Vse od sprejetja okvirne evropske direktive leta 1989 je ocena tveganja ključni instrument preventive na delovnem mestu. Več sto tisoč podjetij po vsej Evropi redno ocenjuje tveganja.

Na voljo je dovolj dokazov, ki potrjujejo, da imajo mikro in mala podjetja pri ocenjevanju tveganj in sprejemanju preventivnih ukrepov določene pomanjkljivosti in težave, ki jih želimo odpraviti z orodjem OiRA.

Strategija Evropske skupnosti za varnost in zdravje pri delu 2007–2012 narekuje razvoj enostavnega orodja za lažjo izvedbo ocenjevanja tveganja. Od sprejetja evropske okvirne direktive leta 1989 je ocena tveganja postala pomemben način organizacije preventivnih dejavnosti na delovnem mestu. Več sto tisoč podjetij po vsej Evropi redno ocenjuje tveganja.

Kljub temu obstaja dovolj dokazov (!), da imajo številna **mikro in mala podjetja določene težave** pri ocenjevanju tveganja in sprejemanju preventivne politike na splošno (projekt OiRA je namenjen odpravi teh težav):

- „Ni treba, ker nimamo večjih težav“.
- „Primanjkuje nam potrebnega strokovnega znanja in izkušenj“.
- „Pomanjkanje tehnične podpore in navodil“ je navedeno kot „velika težava“.

Orodje OiRA naj bi imelo s potencialnimi uporabniki v približno 20-ih milijonih mikro in malih podjetjih v Evropski uniji (EU-27) ključno vlogo pri preoblikovanju Evrope v varnejše, bolj zdravo in bolj produktivno delovno okolje.

Lastništvo

Resnična prednost orodja OiRA za izboljšanje varnosti in zdravja pri delu v evropskem delovnem okolju je v njegovem modelu razvoja in razširjanja ter v tehničnih značilnostih.

EU-OSHA je oblikovala brezplačno orodje po principu odprte kode, ki je bilo zasnovano zato, da bi ga razvijali in si ga „prisvojili“ upravni organi in socialni partnerji. To sodelovanje zagotavlja, da prilagojeno orodje OiRA ustreza resničnim potrebam malih podjetij v posamezni dejavnosti ter spodbuja široko sprejemanje in uporabo orodja OiRA na ravni podjetij.

Rezultat tega sodelovanja je tudi razvoj skupnosti OiRA (sestavljena iz organizacij, ki razvijajo orodja OiRA), ki spodbuja izmenjavo orodij tako med državami članicami, kot tudi med posameznimi dejavnostmi, in deli znanje, izkušnje ter primere dobre prakse.

(!) Ugotovitve raziskave o podjetjih ESENER. Informacije so na voljo na: <http://www.esener.eu>.

Medtem ko se lahko v razvoj skupnosti OiRA uvedejo tudi druge pobude, pa je prav ta medsebojna komunikacija osrednjega pomena za premostitev razlike interesov med upravnimi organi (na EU in nacionalni ravni) ter evropskimi mikro in malimi podjetji.

Razvojne prednosti

Projekt OiRA je **prva pobuda na ravni EU**, ki spodbuja in pomaga evropskim mikro in malim podjetjem (predvsem prek vlad ali javnih ustanov

Primer Nizozemske

Na podlagi nizozemskega zakona o delovnih razmerah (Arbowet) morajo vsi delodajalci v politiki varnosti in zdravja na delovnem mestu dokumentirati tveganja, s katerimi se srečujejo njihovi delavci in pripraviti načrt za to, kako jih nameravajo zmanjšati. Od leta 1994, ko je bila okvirna direktiva EU za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev prenesena v nizozemsko zakonodajo, morajo vsi delodajalci, ki zaposlujejo delavce za več kot 40 ur na teden, popisati in ovrednotiti tveganja (RI&E).

Prvotna nizozemska ocena tveganja RI&E je bila preprost seznam splošnih vprašanj o varnosti in zdravju pri delu, na katera je moral odgovoriti delodajalec. Ker so bila vprašanja splošna in ne specifična za dejavnosti, so se podjetja, zlasti MSP, pogosto težko poistovetila z njimi in ustrezno izpolnila vprašalnike.

To je bila zamudna obveznost, ki je pomenila precejšnje breme, zlasti za mala podjetja, zaradi česar sta vlada in organizacija delodajalcev za mala in srednje velika podjetja (MSP), MKB-Nederland, začeli proučevati možnosti za poenostavitev postopka.

Prehod na splet

Rezultat proučevanja je bil tako imenovani „MKB Arbo Activiteitenprogramma 2003–2005“ („Program varnosti in zdravja pri delu za MSP“), ki je bil izveden v tesnem sodelovanju med MKB-Nederland in vlado z namenom razviti digitalno orodje za oceno tveganja (RI&E).

To prvo splošno digitalno orodje za oceno tveganja, ki ga je razvila MKB-Nederland, je bilo uvedeno spomladi leta 2004.

Za lažji razvoj orodij RI&E je bila neodvisna raziskovalna organizacija TNO zaprosena, da pomaga zagotoviti tehnično podporo organizacijam, ki želijo razviti lastno digitalno orodje RI&E, prilagojeno posameznim dejavnostim. Ministrstvo za socialne zadeve in zaposlovanje je zaznalo težave, s katerimi so se srečevala mala podjetja, zato se je odločilo, da bo sofinanciralo razvoj prilagojenih spletnih orodij RI&E za 20 različnih dejavnosti.

Dejavnosti so bile izbrane skupaj z organizacijo MKB-Nederland, in sicer glede na potrebe in pripravljenost različnih dejavnosti za sodelovanje. Ko je bilo pripravljenih 20 orodij, specifičnih za posamezne dejavnosti, so vključili sindikate. V tem tripartitnem okolju je bilo potem oblikovanih več kot 80 orodij.

ter socialnih partnerjev na ravni EU in držav članic) ocenjevati tveganja. Uspeh orodja OiRA temelji na podpori in vključenosti številnih ključnih akterjev, od političnih nosilcev odločanja do socialnih partnerjev in končnih uporabnikov na ravni podjetij.

Za organizacije, ki razvijajo orodja OiRA, vključenost v projekt pomeni:

- zavezo izboljšanju varnosti in zdravja delavcev;
- zavezo podpori evropskim mikro in malim podjetjem;
- razumevanje izzivov, s katerimi se srečujejo mikro in mala podjetja pri ocenjevanju tveganj.

Izvedba v praksi

Po razvoju pristopa, specifičnega za posamezne dejavnosti leta 2004, so bile v sistem RI&E dodane številne druge funkcije. Sistem trenutno sestavljajo naslednji ključni sestavni deli:

- 172 različnih prilagojenih digitalnih orodij za ocenjevanje tveganja;
- namenska spletna stran (www.rie.nl), na kateri so dostopna vsa orodja RI&E;
- podporna točka RI&E, na kateri gostuje sistem, ki zagotavlja splošno podporo;
- služba za pomoč razvijalcem in končnim uporabnikom;
- sistem potrjevanja orodij za ocenjevanje tveganja, ki ga izvajajo socialni partnerji.

Partnerski pristop

Od začetka so pri razvoju orodij RI&E sodelovali številni različni partnerji, zlasti Ministrstvo za socialne zadeve in zaposlovanje ter organizacija malih delodajalcev MKB-Nederland, ki so ves čas dejavno sodelovali. Pozneje so pomembno vlogo pri privzemanju in razvijanju orodij prevzeli nizozemska zveza sindikatov FNV, druge delavske organizacije in socialni partnerji, odvisno od posamezne dejavnosti.

Podpora z vrha

Čeprav je bil postopek voden predvsem od spodaj navzgor, je imelo ministrstvo pomembno vlogo pri uspehu projekta. Zagotovilo je sredstva, podprlo spremembe upravnih in pravnih postopkov, ki so malim podjetjem olajšala postopek ocenjevanja tveganj, ter znižalo s tem povezane stroške. Ta podpora projektu RI&E, ki je prišla z vrha in je bila prisotna od vsega začetka, je bila bistvena za njegov uspeh.

Učinek orodja RI&E

Uspeh orodja RI&E dokazuje dejstvo, da so številne dejavnosti oblikovale prilagojeno orodje za ocenjevanje tveganja po svojih potrebah. Odkar je bila leta 2003 oblikovana spletna stran RI&E, beležijo skupno 1,6 milijona obiskov. Vsak mesec se s te spletne strani v povprečju prenese približno 5 000 kopij specifičnih orodij RI&E (od januarja 2005, ko je bilo oblikovano prvo orodje RI&E)

Omogoča jim, da ponudijo orodje za ocenjevanje tveganja, ki je:

- brezplačno;
- enostavno dosegljivo na spletu in uporabniku prijazno;
- ciljno usmerjeno, prilagojeno posameznim dejavnostim in popolnoma prilagodljivo;
- podprto z razvojem skupnosti OiRA.

Preverjena pot do uspeha

Cilji in ambicije projekta OiRA se morda zdijo visoki, vendar so uresničljivi. Orodje OiRA temelji na preverjenem nizozemskem orodju za ocenjevanje tveganja, imenovanem RI&E (orodje za popis in vrednotenje tveganj), ki obstaja v več kot 172 različicah, od katerih je vsaka prilagojena potrebam posamezne dejavnosti. Temelji torej na uspešnem predhodniku na nacionalni ravni.

EU-OSHA je zaznala veliko zanimanje za orodje OiRA na ravni EU in nacionalni ravni, kar jasno kaže na to, da je orodje potrebno.

Nadaljnje spodbujanje uporabe orodja OiRA

V letih 2009 in 2010 smo bili (na podlagi nizozemskega orodja RI&E) priča razvoju in preskušanju orodja OiRA pod vodstvom usmerjevalnega odbora, ki ga je ustanovila EU-OSHA s predstavniki Evropske komisije, Evropske konfederacije sindikatov (ETUC), Združenja delodajalcev BusinessEurope, Evropskega združenja obrti malih in srednje velikih podjetij (UEAPME), nacionalnih vlad in zainteresiranih strani z Nizozemske.

Evropske države imajo zdaj priložnost, da izkoristijo tehnične dosežke Nizozemcev in EU-OSHA. To je izjemna priložnost.

Sodelovanje v projektu OiRA

Uresničitev projekta OiRA je odvisna od izpolnitve zavez na najvišji ravni. Orodje OiRA bo s stalno podporo in vključenostjo oblikovalcev politike, vlad in socialnih partnerjev zadovoljilo potrebo po praktičnih orodjih za enostavnejšo izvedbo ocenjevanja tveganja v mikro in malih podjetjih ter **izboljšalo varnost in zdravje delavcev po vsej Evropi.**

Če želite izvedeti, kako lahko sodelujete pri projektu, obiščite: <http://oiraproject.eu> ali pišite g. Lorenzu Munarju na naslov: munar@osha.europa.eu.

